

Την Κυριακή 21 Μαρτίου 2010 διαβάσαμε στην εφημερίδα “Το Βήμα” (Νέες Εποχές, “Σιωπούν οι διανοούμενοι;”):

“Το φαινόμενο σύνθηρες. Όποτε ξεσπά μια μεγάλη κοινωνική κρίση, το στερεότυπο ερώτημα επανέρχεται: Γιατί σιωπούν οι διανοούμενοι;”

...η απάντηση είναι: καλύτερα να σιωπούν.

...Για τον ένα φταίει ο «κλεφτοαρματωλισμός» (sic!). Για έναν άλλο το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν πέρασε Αναγέννηση, Μεταρρύθμιση, Διαφωτισμό, Βιομηχανική Επανάσταση κλπ., για το ότι δηλαδή είναι ό,τι δεν είναι

.....

...Και όμως δεν έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που όλοι πανηγυρίζαμε για το γεγονός ότι με το ευρώ η Ελλάδα μπήκε στον κύκλο των ισχυρών της Ευρώπης. Συζητούσαμε για την αισιόδοξη εκδοχή της νεο-ελληνικής ιστορίας, λέγοντας ότι το ερώτημα δεν είναι γιατί η Ελλάδα καθυστέρησε σε σχέση με την Ευρώπη, αλλά πώς τα κατάφερε εκκινώντας από ένα καθυστερημένο περιβάλλον να προσεγγίσει την αναπτυγμένη Ευρώπη. Ποιος φανταζόταν παρόμοια ανατροπή, κατά την οποία η Ελλάδα από νησίδα ευρωπαϊκής σταθερότητας στα Βαλκάνια μετατράπηκε σε θρυαλλίδα αποσταθεροποίησης του Ευρώ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης;”

Όλα αυτά και πολλά άλλα που λέγονται τον τελευταίο καιρό προκαλούν οπωσδήποτε τον κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο να πάρει κάποια θέση. Δεν χρειάζεται να είναι κάποιος διανοούμενος για να έχει το δικαίωμα άποψης για τα γινόμενα στον κόσμο του. Όλοι έχουν αυτό το δικαίωμα, όλοι ανεξαιρέτως, γιατί ο κάθε άνθρωπος είναι κομμάτι του συνόλου της ανθρωπότητας.

Ο Ρενέ Ντεκάρτ, ήρωας του Διαφωτισμού και θεμελιωτής της νεώτερης σκέψης, μαθαίνοντας το 1633 για τη δίκη του Γαλιλαίου από την Ιερά Εξέταση, αποφασίζει να μη δημοσιεύσει την πραγματεία του περί Κόσμου και γράφει: Το μότο μου στη ζωή, ήταν πάντα η φράση *Bene vixit, qui bene latuit* («Ζει καλά ο λάθρα βιώσας», φράση του Οβίδιου που ανακαλεί το επικούρειο «λάθε βιώσας»).

Να τολμούν, λοιπόν, οι άνθρωποι όχι μόνο να γνωρίσουν, όπως μας προέτρεπε ο άλλος ήρωας του Διαφωτισμού, ο Καντ, αλλά και να μιλούν, υπερασπιζόμενοι με παρρησία στον δημόσιο χώρο, τόσο τις απόψεις τους όσο και υποθέσεις που αφορούν το κοινό καλό.

Εδώ προκύπτει όμως ένα άλλο θέμα. Να μιλήσουν οι άνθρωποι, αλλά τι να πούν; Έχουν δική τους άποψη ή περιορίζονται, από εξαρτήσεις και δουλείες υλικές; Είναι δηλαδή ελεύθερες και ανεξάρτητες προσωπικότητες;

Όσοι είναι άνθρωποι του πνεύματος μιλούσαν, μιλούν και θα μιλούν, όχι για να διακριθούν από τους συνανθρώπους τους, αλλά για να γίνουν παράδειγμα ανθρώπου που δεν εκφοβίζεται από εξουσίες, που φέρνει νέες ιδέες στη σφαίρα της ανθρωπότητας και υπερασπίζεται αξίες και

αρχές, όχι για το ιδιοτελές ατομικό συμφέρον, αλλά για το κοινό όφελος.

Μ' αυτή την έννοια έχουν λεχθεί πάρα πολλά, για να μην πούμε όλα, στην μέχρι τώρα διαδρομή της ανθρωπότητας. Ακούνε όμως οι άνθρωποι; Θέλουν να καταλάβουν; Θέλουν να εφαρμόσουν; Γιατί η κοινή γνώμη είναι εθισμένη να αναγνωρίζει μόνο ό, τι της είναι ήδη οικείο.

Για να θεωρηθεί ότι μιλούν, λοιπόν, οι άνθρωποι του πνεύματος, πρέπει να πουν αυτό που η κοινή γνώμη έχει μάθει να περιμένει ως λόγο αυτών των ανθρώπων.

Εκεί φαίνεται το μεγάλο πρόβλημα. Θέλει να ακούει ο άνθρωπος αυτό που εκείνος πιστεύει και όχι αυτό που χρειάζεται τη δεδομένη στιγμή ή αυτό που πρέπει!

Ας το συλλογιστούμε!

Σταμάτης Τσαχάλης